

صنعت فولاد در کشورهای منطقه خلیج فارس

محمود اسلامیان:

نگرانی در بازار فولاد وجود ندارد

محمود اسلامیان، مدیرعامل سابق فولاد مبارکه و ذوب آهن اصفهان گفت: با توجه به حجم بالای تولید عمده محصولات فولادی مورد نیاز، هیچ مشکلی در سمت عرضه و قیمت فولاد وجود ندارد و بهترین مکانیسم تنظیم گر بازار نیز، عرضه و تقاضا در بورس کالا است.

محمود اسلامیان، فعال با سابقه بازار فولاد ایران و مدیرعامل سابق فولاد مبارکه و ذوب آهن عنوان کرد: با توجه به اینکه تولید فولاد در ایران دوربر نیاز داخلی است؛ هیچ گونه نگرانی بابت تامین کالای مورد نیاز با قیمت‌های مناسب وجود ندارد.

وی با اشاره به مشکلاتی که ابتدای سال برای بازار فولاد ایجاد شد و شاهد تعیین سقف قیمت در معاملات بورس کالا به عنوان بازار رسمی کالا بودیم، توضیح داد: ابتدای سال برای کنترل قیمت‌ها در بازار تصمیم به تعیین سقف قیمت در بورس گرفته شد که این اتفاق نه تنها به کنترل بازار کمک نکرد بلکه به التهاب بیشتر بازار دامن زد.

اسلامیان خاطر نشان کرد: پس از آنکه دولت نتیجه این تصمیم خود را دید، این سیاست خود را ملغی اعلام کرد و اجازه فعالیت آزاد عرضه و تقاضا در بورس را داد. به این ترتیب در ماه‌های گذشته با شکل‌گیری یک نظام منطقی و کشف قیمت‌های واقعی در بورس، بازار سیاه ایجاد شده در ماه‌های ابتدایی سال، جمع شد.

او اذعان کرد: بارها ثابت شده است که بهترین مکانیسم برای تنظیم بازار، عرضه و تقاضاست که در ماه‌های اخیر نیز بار دیگر این موضوع با برداشتن سقف رقابت در بورس کالا و ایجاد تعادل در بازار اثبات شد.

اسلامیان متذکر شد: البته واسطه‌ها برای برقراری دوباره فضای التهاب تلاش خود را می‌کنند و در ایجاد فئاسازی و بزرگ‌نمایی ضعف‌های بازار فعلی از هیچ تلاشی فروگذار نمی‌کنند.

او در ادامه با بیان اینکه خوشحانه تولید ما در همه حوزه‌های فولاد تقریباً دوربر نیازمان است افزود: ممکن است یک محصول خاصی وجود داشته باشد که تابع این فرمول نباشد اما عموم تولیداتی که در فولاد داریم بیش از نیاز کشور است. بنابراین هیچ مشکل خاصی در بازار وجود ندارد که باعث افزایش قیمت داخل شود.

رئیس سابق هیات‌مدیره انجمن فولاد عنوان کرد: کالایی که در کشور متکی به واردات و ارز است طبیعتاً دولت باید برای کمبودهای بازار ورود کند اما در مورد فولاد با توجه به پروژه‌های توسعه‌ای که در مدت اخیر اجرا شد و میزان تولیدی که در این محصولات داریم؛ بازار هیچ تلاطم و نوسانی از محل عرضه نخواهد داشت. وی اضافه کرد: با توجه به اینکه اسفند ۲۴ تا ۲۵ میلیون تن تولید فولاد خواهیم داشت و حدود ۱۲ میلیون تن مصرف کشور است، با این فرمول نباید دغدغه‌ای در بازار فولاد داشته باشیم.

اسلامیان همچنین گفت: وقتی صورت مسئله اینچنین است نیازی نیست دولت در بازار دخالت داشته باشد و یا بر خورد کند.

او با تأکید بر اینکه مهم‌ترین موضوع این است که دولت اجازه بدهد که مجموعه فولاد، خود بازار را تنظیم کند بیان کرد: با توجه به اینکه تولید فولاد مورد نیاز برای نیاز داخل است، اگر دولت بازار را دستکاری نکند، هیچ نوسان و تلاطم خاصی در بازار نخواهیم داشت.

رئیس سابق هیات‌مدیره انجمن فولاد با بیان اینکه دولت باید ناظر کیفی باشد و از دخالت‌های بی‌مورد بپرهیزد، گفت: قیمت‌های داخلی ما در حال حاضر پایین‌تر از قیمت‌های جهانی است. بسیار مهم است که ما کالایی تولید کنیم که نسبت به سایر محصولات مشابه در خارج از کشور به لحاظ قیمت رقابتی باشد.

اسلامیان اظهار کرد: به عنوان کسی که سال‌هاست در بازار فولاد فعالیت دارم تأکید می‌کنم ما هیچ مشکلی در زمینه تامین و عرضه فولاد نداریم و با قیمت‌هایی کمتر از نرخ‌های جهانی محصول خود را عرضه خواهیم کرد.

وی تصریح کرد: در حال حاضر مساله تولیدکنندگان فولاد دغدغه فروش است که در این زمینه بورس به عنوان بازاری شفاف می‌تواند این بخش را کمک کند. فقط تأکید می‌کنم دولت باید دخالت‌های خود را در این بازار به حداقل برساند.

در مجموع ۲۶ میلیون تن فولاد در چهار کشور منطقه خلیج فارس یعنی جمهوری اسلامی ایران، عربستان سعودی، قطر و امارات متحده عربی تولید شد که از این مقدار حدود ۱۵ میلیون تن به ایران و مقدار باقیمانده به سه کشور عربی اختصاص داشت. میزان تولید فولاد در ایران از مجموع سه کشور دیگر بیشتر بوده با این حال توسعه صنعت فولاد در هر چهار کشور سریع است.

۱. از نظر نقاط مشترک می‌توان گفت که صنعت فولاد در این چهار کشور بسیار به هم نزدیک هستند. همه آنها بر اساس تولید آهن اسفنجی توسعه یافته‌اند، به عبارت دیگر همه آنها عمدتاً از گاز طبیعی جهت احیای سنگ آهن استفاده می‌کنند (به جز ذوب آهن اصفهان که از زغالسنگ در فرآیندهای تولیدی بهره می‌برد) همه آنها با چالش جدی آب روبه‌رو هستند و تمامی آنها به بازار داخلی خود به شدت وابسته‌اند.

۲. با وجود پایین بودن سطح درآمد در ایران متأسفانه نمی‌توانیم بگویم که نیروی کار در ایران ارزانتر از سه کشور دیگر است؛ چرا که این کشورها از نیروهای خارجی استفاده می‌کنند و از سوی دیگر به دلیل تکنولوژی مورد استفاده، بازدهی نیروی انسانی در آنجا بسیار بیشتر از ایران است. البته رفتار با نیروهای خارجی در این کشورها به نظر چندین متصفانه نمی‌رسد اما این موضوع در میان شیوخ عرب خریداری ندارد.

۳. از سوی دیگر هزینه انرژی در این گروه شرکت‌ها بسیار پایین و میزان آن نیز به جز امارات متحده

عربی نامحدود است. هیچ یک از کارخانه‌های فولاد در کشورهای فوق دغدغه انرژی ندارد. اما در ایران با وجود منابع عظیم گاز، انرژی هنوز یکی از چالش‌های توسعه فولاد است.

۴. کارخانه‌های فولاد در کشورهای عربی از نظر لجستیکی در موقعیت‌های بسیار مناسب قرار دارند که این موضوع هزینه‌های حمل را کاهش می‌دهد. در ایران مکان یابی بعضی از صنایع با اهداف غیراقتصادی صورت گرفته که هزینه‌های لجستیکی به تدریج به یک چالش جدی برای صنعت فولاد تبدیل می‌شود. متأسفانه تنها طی چند سال اخیر است که به مکان یابی مناسب جهت صنایع فولاد توجه شده است.

۵. فولادسازان سه کشور امارات متحده عربی، عربستان سعودی و قطر از حمایت نامحدود دولت برخوردارند. به عنوان مثال شرکت فولاد قطر می‌تواند واردات یک کالا را تأیید کند یا آن را متوقف سازد. برای این کشورها فولاد تنها یک کالا نیست بلکه جنبه ملی دارد. همان‌گونه که ملاحضات‌های هواپیمایی در این منطقه تنها یک سرمایه‌گذاری اقتصادی به شمار نمی‌آید، اما در ایران طی سال‌های اخیر برخی تصمیمات دولت حتی نقش بازدارنده را در توسعه این صنعت ایفا کرده است.

۶. سرانه تولید فولاد ایران و عربستان سعودی تقریباً برابر (حدود ۲۰۰ کیلوگرم / هر نفر از جمعیت) است. قطر از بالاترین تولید سرانه فولاد برخوردار است، (حدود ۱۲۰۰ کیلوگرم / هر نفر که با این حال از مصرف سرانه این

کشور فاصله دارد) تولید سرانه امارات متحده عربی نیز حدود ۶۰۰ کیلوگرم به ازای هر نفر است که در این کشور نیز تا این زمان میان تولید و مصرف فاصله وجود دارد. متأسفانه توسعه صنعت فولاد در هر چهار کشور افزایش نیاز ملی به فولاد بوده است و این روند در آینده نیز ادامه خواهد داشت.

صنعت فولاد در کشورهای خلیج فارس با دو چالش عمده روبه‌رو است:

آب: کارخانه‌های فولاد ایران در نزدیکی منابع آب ساخته شده‌اند اما این آب به تدریج کمتر و کمتر شده است. در حال حاضر یکی از مشکلات این صنعت در ایران کاهش مصرف آب است. هر چند کارخانه‌های جنوب خلیج فارس از ابتدا با هدف کاهش مصرف آب ساخته شده‌اند در اغلب سیستم‌های خنک‌کننده از گاز به جای آب استفاده می‌شود و تقریباً همه آب مورد استفاده برای صنایع فولاد در جنوب خلیج فارس از طریق فرآیند نمک‌زدایی آب دریا تامین می‌شود که با توجه به هزینه پایین انرژی و قرار گرفتن در کنار دریا پر هزینه نیست. در آینده در صورتی که کارخانه‌های ایرانی بخواهند از آب دریا استفاده کنند (که چندان هم دور از تصور نیست) علاوه بر هزینه نمک‌زدایی، هزینه انتقال این آب به مناطق مصرف نیز به این شرکت‌ها تحمیل می‌شود.

مواد اولیه: تمام واحدهای فولاد خلیج فارس از گاز طبیعی به عنوان ماده احیاکننده استفاده می‌کنند بنابراین نیازی به واردات زغال سنگ در این کشورها وجود ندارد. سنگ آهن مورد نیاز از کشورهای

عربی نامحدود است. هیچ یک از کشورهای فوق دغدغه انرژی ندارد. اما در ایران با وجود منابع عظیم گاز، انرژی هنوز یکی از چالش‌های توسعه فولاد است.

۴. کارخانه‌های فولاد در کشورهای عربی از نظر لجستیکی در موقعیت‌های بسیار مناسب قرار دارند که این موضوع هزینه‌های حمل را کاهش می‌دهد. در ایران مکان یابی بعضی از صنایع با اهداف غیراقتصادی صورت گرفته که هزینه‌های لجستیکی به تدریج به یک چالش جدی برای صنعت فولاد تبدیل می‌شود. متأسفانه تنها طی چند سال اخیر است که به مکان یابی مناسب جهت صنایع فولاد توجه شده است.

۵. فولادسازان سه کشور امارات متحده عربی، عربستان سعودی و قطر از حمایت نامحدود دولت برخوردارند. به عنوان مثال شرکت فولاد قطر می‌تواند واردات یک کالا را تأیید کند یا آن را متوقف سازد. برای این کشورها فولاد تنها یک کالا نیست بلکه جنبه ملی دارد. همان‌گونه که ملاحضات‌های هواپیمایی در این منطقه تنها یک سرمایه‌گذاری اقتصادی به شمار نمی‌آید، اما در ایران طی سال‌های اخیر برخی تصمیمات دولت حتی نقش بازدارنده را در توسعه این صنعت ایفا کرده است.

۶. سرانه تولید فولاد ایران و عربستان سعودی تقریباً برابر (حدود ۲۰۰ کیلوگرم / هر نفر از جمعیت) است. قطر از بالاترین تولید سرانه فولاد برخوردار است، (حدود ۱۲۰۰ کیلوگرم / هر نفر که با این حال از مصرف سرانه این

و قطر استیل از پادشاهی کوچک قطر، بزرگ‌ترین واحدهای فولادی به شمار می‌آیند.

در این میان موضوعی که در مورد صنایع فولاد جنوب خلیج فارس باید در نظر داشت این است که با وجود اینکه در شرایط فعلی تولید این شرکت‌ها بالا نیست اما بالاترین پتانسیل رشد این صنعت در جهان برخوردارند. به عبارت دیگر هیچ محدودیتی در شرایط کنونی برای توسعه صنعت فولاد در منطقه جنوب خلیج فارس وجود ندارد.

صنایع فولاد قطر

پادشاهی قطر کشور کوچکی است با آرزوهای بزرگ. میزان مصرف فولاد در قطر حدود ۲ میلیون تن در سال تخمین زده می‌شود، به عبارت دیگر با وجود اینکه این کشور هنوز یک کشور صنعتی به شمار نمی‌رود اما میزان سرانه مصرف فولاد در این کشور تنها در بخش ساختمان تقریباً ۴ برابر مصرف سرانه ایران در شرایط رونق اقتصادی در بخش ساختمان است. هر چند مصرف محصولات فولادی در صنایع نفت و گاز به دلیل واردات قطعات فولادی توسط پیمانکاران خارجی به راحتی قابل محاسبه نیست.

در شرایط فعلی حجم محصولات مصرف داخلی کشور قطر محصولات ساختمانی بوده، اما به دلیل توسعه صنایع در این کشور بازار محصولات تخت نیز در حال گسترش است. همان‌گونه که اشاره شد حجم بسیار بالایی از فولادهای خاص و معمولی به صورت تخت در تاسیسات دریایی این کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد که در حال حاضر توسط پیمانکاران به‌طور مستقیم وارد و مورد استفاده قرار می‌گیرد.

بزرگ‌ترین مجتمع تولیدکننده فولاد در منطقه خلیج فارس مجتمع فولاد مبارکه است. فولاد خوزستان و ذوب آهن اصفهان نیز تولیدکنندگان مهم این منطقه هستند. در جنوب خلیج فارس سه شرکت الحدید عربستان سعودی، امارات استیل از امارات متحده عربی

هیچ یک از کشورهای منطقه خلیج فارس به تولید ریل نمی‌پردازند. همچنین با وجود توسعه صنعت ساختمان در این منطقه تنها یک شرکت مقاطع سنگین فولادی تولید می‌کند. به نظر می‌رسد در آینده افزایش تولید محصولات ساده متوقف و بخشی از ظرفیت منطقه به تولید مقاطع سنگین فولادی اختصاص خواهد یافت

کارخانه‌های فولاد ایران در نزدیکی منابع آب ساخته شده‌اند اما این آب به تدریج کمتر و کمتر شده است. در حال حاضر یکی از مشکلات این صنعت در ایران کاهش مصرف آب است. هر چند کارخانه‌های جنوب خلیج فارس از ابتدا با هدف کاهش مصرف آب ساخته شده‌اند در اغلب سیستم‌های خنک‌کننده از گاز به جای آب استفاده می‌شود

کشور به‌طور غیررسمی به‌عهد این شرکت است یا حداقل نقش مهمی در آن ایفا می‌کند.

به عنوان مثال با توجه به اینکه در شرایط کنونی تولیدات کاسکو جوابگوی نیاز این کشور نیست بخشی از نیاز کشور توسط این شرکت وارد می‌شود و با پلاک قطر استیل به فروش می‌رسد.

استاندارد فولاد

در بازار خلیج فارس

همه محصولات که در بازارهای جنوب خلیج فارس عرضه می‌شود باید دارای گواهی‌نامه معتبر جهانی باشند. استانداردهای مورد قبول صنایع ساختمانی در این کشورها بالاتر از ایران است. متأسفانه استاندارد فولادهای ساختمانی در ایران عقب‌تر از بسیاری از کشورها است.

نگاهی به آینده

صنایع فولاد منطقه خلیج فارس سه‌راهبردی کلی را دنبال می‌کنند:

- تامین نیاز کشورها و خودکفایی: با وجود سابقه طولانی و انرژی ارزان هیچ یک از کشورهای منطقه تا کنون به خودکفایی در تامین فولاد مورد نیاز نرسیده‌اند، بنابراین توسعه فولاد در منطقه خلیج فارس در آینده نیز ادامه دارد.
- افزایش تولید محصولات تخت: صنایع فولاد خلیج فارس به جز عربستان سعودی، بیشتر به سمت تولید محصولات ساختمانی تمایل دارد تا صنعتی.
- تولید ریل و مقاطع سنگین: هیچ یک از کشورهای منطقه خلیج فارس به تولید ریل نمی‌پردازند. همچنین با وجود توسعه صنعت ساختمان در این منطقه تنها یک شرکت مقاطع سنگین فولادی تولید می‌کند. به نظر می‌رسد در آینده افزایش تولید محصولات ساده متوقف و بخشی از ظرفیت منطقه به تولید مقاطع سنگین فولادی اختصاص خواهد یافت.

قیمت سال جاری در صورت حساب‌های سال آتی نیز اقدام کنند.

مصبوبه فوق‌الذکر و اصلاح تاریخ اجرا به بعد از تاریخ تصویب، نسبت به تقسیم افزایش

اعتراض شرکت‌های فولادی به گرانی ۱۰۰ درصدی گاز

رئیس انجمن تولیدکنندگان اعلام کرد:

اساس فرایند تولید فولاد در ایران بر خلاف سایر کشورهای تولیدکننده جهان با توجه به فراوانی گاز طبیعی به عنوان مزیت نسبی بر پایه احیاء مستقیم و کوره قوس الکتریکی بنا شده است.

اکنون فولادسازان داخلی علاوه بر اعتراض به افزایش قیمت گاز طبیعی صرفاً برای فولادسازان بر عطف به مسابق کردن تاریخ اجرای مصوبه نیز معترض هستند.

با توجه به توضیحات فوق خواهشمند است دستور فرمایید ضمن تجدید نظر در

جاری قرار داده است.

این در حالی است که هم‌اکنون زنجیره فولاد با چالش‌های متعددی دست و پنجه نرم می‌کند که باعث افزایش شدید هزینه‌های تولید در این صنعت شده که از آن جمله می‌توان به کاهش ۲۲ درصدی صادرات در سال ۹۷ نسبت به هدف گذاری سالانه، افزایش شدید قیمت الکترونی گرافیتی از سایر مواد مصرفی، افزایش ۲ تا ۳ برابری قیمت قطعات یدکی و تجهیزات و کاهش شدید تقاضا اشاره کرد.

رئیس انجمن تولیدکنندگان فولاد خواستار تجدیدنظر در مصوبه افزایش نرخ گاز برای فولادسازان، اجرای آن بعد از تاریخ تصویب و تقسیم مبالغ افزوده شده در صورت حساب‌های سال آتی شد.

بهرام سبحانی در نامه‌ای خطاب به اسحاق جهانگیری اعلام کرد: هیات وزیران تصویب نامه ۱۱ آذر سال جاری قیمت گاز مصرفی صنایع فولاد را تقریباً دو برابر کرده و به ۲۶۰ تومان به ازای هر مترمکعب افزایش داده و تاریخ اجرای آن را از اول مهر سال

رئیس انجمن تولیدکنندگان فولاد خواستار تجدیدنظر در مصوبه افزایش نرخ گاز برای فولادسازان، اجرای آن بعد از تاریخ تصویب و تقسیم مبالغ افزوده شده در صورت حساب‌های سال آتی شد.